

Η τραγελαφική «Έξοδος» τών Εβραίων από την Αίγυπτο

Μέσα από το δεύτερο βιβλίο τής Παλαιάς Διαθήκης, την «Έξοδο», πληροφορούμαστε πως ο Θεός μετά από τέσσερις και πλέον αιώνες υποδούλωσης τού «εκλεκτού» του εβραϊκού λαού στους Αιγύπτιους (Έξοδος 12: 40), αποφασίζει να πάρει δραστικές αποφάσεις. Έτσι, αφού «ο Θεός εισάκουσε τους

στεναγμούς τους...θυμήθηκε τη διαθήκη του προς τον Αβραάμ, τον Ισαάκ, και τον Ιακώβ» (Έξοδος 2: 24).

Μα καλά, θα αναρωτηθεί σ' αυτό το σημείο ακόμη κι ο πιο αγαθός, τί ακριβώς περίμενε ο Θεός τόσους αιώνες κι άφηνε τον λαό του να υποφέρει; Δηλαδή, αν δεν ήταν και «εκλεκτός», πόσο ακόμη θα περίμενε για να συγκινηθεί ο «ουράνιος πατέρας»; Κι εκείνο το «θυμήθηκε», τί ακριβώς υπονοεί; Ότι ο «παντοδύναμος» είναι...ξεχασιάρης, όπως ένας κοινός θνητός;

Λίγο παρακάτω, διαβάζουμε, πως ο Θεός εμφανίστηκε με την μορφή τής «καίόμενης βάτου» κι αφού πληροφορεί τον Μωυσή, πως κατέβηκε στη γη(!) για να ελευθερώσει τον λαό του από τούς Αιγύπτιους, τον στέλνει στον Φαραώ για να απαιτήσει την απελευθέρωσή τών Εβραίων (Έξοδος 3). Ο Μωυσής, πράγματι, παρά τις αρχικές του επιφυλάξεις, μεταβαίνει στον Φαραώ, μαζί με τον αδελφό του Ααρών, καθώς ο ίδιος ήταν βραδύγλωσσος και τού εκθέτει την επιθυμία τού Θεού (Έξοδος 5: 1). Ο δε Φαραώ, τούς διώχνει, αποκρινόμενος: «Ποιος είναι ο Κύριος, στου οποίου τη φωνή να υπακούσω, ώστε να εξαποστείλω τον Ισραήλ; Δεν γνωρίζω τον Κύριο, και ούτε θα εξαποστείλω τον Ισραήλ» (Έξοδος 5: 2).

Εδώ τώρα, προκύπτουν άλλα «βασανιστικά» ερωτήματα ...

Ολόκληρος «παντοδύναμος» Θεός, χρειάζεται να κατέβει στη γη για να απελευθερώσει τον λαό του; Δεν μπορεί να το πράξει από «εκεί ψηλά που βρίσκεται»; Κι αφού κατεβαίνει που κατεβαίνει, δεν έχει τα «κότσια» να συναντήσει «αυτοπροσώπως» τον δυνάστη Φαραώ, μόνο χρειάζεται αντιπρόσωπο και μάλιστα βραδύγλωσσο και τόσο διστακτικό; Μυστήρια πράγματα...

Προχωρώντας παρακάτω, μαθαίνουμε, πως ο Θεός απάντησε στην άρνηση τού

Φαραώ, με τις περίφημες «δέκα πληγές», οι οποίες τελικά έκαμψαν τον αδιάλλακτο Αιγύπτιο βασιλιά κι επέτρεψε στους Εβραίους να φύγουν από την Αίγυπτο (Έξοδος 12: 30-32). Έτσι, 600.000 Εβραίοι (χωρίς να συνυπολογίζονται τα γυναικόπαιδα και οι μη Εβραίοι που τούς ακολούθησαν), αναχώρησαν πεζοί για την Χαναάν (Έξοδος 12: 37 & Αριθμοί 1: 46). Τούς καθοδηγεί ο ίδιος ο Θεός (την ημέρα, με την μορφή...σύννεφου και την νύχτα με την μορφή...φωτιάς), χωρίς όμως να τούς προσφέρει την συντομότερη οδό, που περνά μέσα από την γη τών Φιλισταίων, επειδή όπως κι ίδιος λέει, *«Μήπως ο λαός, βλέποντας τον πόλεμο, μεταμεληθεί και επιστρέψει στην Αίγυπτο»* (Έξοδος 13: 17). Εν τω μεταξύ όμως, ο Φαραώ, μετάνιωσε που απελευθέρωσε τού Εβραίου κι αφού ετοιμάζει τον στρατό του, σπεύδει ξοπίσω τους για να τούς συλλάβει, παρ' όλα τα «θεϊκά» ραπίσματα που είχε δεχτεί μέχρι τότε (Έξοδος 14: 5-7). Η επέμβαση τού Θεού, αποδεικνύεται σωτήρια, καθώς ανοίγει δρόμο στα νερά τής Ερυθράς Θάλασσας για να περάσουν και να σωθούν οι Εβραίοι, ενώ μόλις το κατορθώνουν, αμέσως τα νερά ξαναγυρνούν πίσω, καταπνίγοντας έτσι τον Φαραώ και τον στρατό του που τούς κυνηγούσαν (14: 19-28).

Καταπληκτική ιστορία, θα μπορούσε να αναλογιστεί κάποιος, ακόμη κι αν παραβλέψει τα προηγούμενα ερωτήματα, ή και αν αποφύγει τον πειρασμό να σκεφτεί: Ο «παντοδύναμος» Θεός, που έκανε τούς Αιγύπτιους «με τα κρεμμυδάκια», σε ποιο ακριβώς σημείο προβληματίστηκε με τούς Φιλισταίους και δεν επιχείρησε να τούς δώσει να καταλάβουν «ποιος είναι το αφεντικό»;

Πράγματι λοιπόν, θα ήταν όντως μια δραματική ιστορία, αν δεν είχε ωστόσο και κάποιες...«αδυναμίες»...

Κατ' αρχάς, το κοσμοϊστορικό αυτό «γεγονός» αναφέρεται μόνο στην Βίβλο και πουθενά αλλού. Καμμία σύγχρονη εξωβιβλική ιστορική καταγραφή ή αναφορά, δεν υπάρχει περί αυτών που περιγράφει η «Έξοδος». Οι ίδιοι Αιγύπτιοι το αγνοούν κι αυτό καθίσταται περίεργο, καθώς οι Αιγύπτιοι ιστορικοί κατέγραφαν πολύ πιο ασήμαντα γεγονότα απ' αυτό, είτε θετικά, είτε αρνητικά ήταν αυτά για την Αίγυπτο, πολλώ μάλλον μια τραγωδία τέτοιου μεγέθους. Είναι δυνατόν να τούς διέφυγε; Βεβαίως, οι Αιγύπτιοι αναφέρουν τούς Εβραίους, αλλά όχι ως δούλους όπως τούς παρουσιάζει η «Έξοδος», αλλά σαν νομαδικές φυλές που κατέφυγαν στην Αίγυπτο, λόγω...πείνας. Κάποιες από τις, κατά πολύ μεταγενέστερες, θεωρούμενες αναφορές στην βιβλική ιστορία τής «Εξόδου», είναι αυτές τών Αιγύπτιων ιστορικών, Μανέθωνα (3ος αιώνας π.Χ.) και Χαιρήμωνα (1ος αιώνας π.Χ.), καθώς και τού συγγραφέα Λυσίμαχου τού Αλεξανδρινού (2ος αιώνας π.Χ.).

Όμως, οι ιστορίες τους, εκτός τού ότι δεν παρουσιάζουν ικανή συμφωνία μεταξύ τους, απέχουν αρκετά από την βιβλική διήγηση. Πέραν αυτών, είναι αμφισβητήσιμες (ακόμη κι απ' τούς πρώιμους Ιουδαίοχριστιανούς ιστορικούς, όπως ο Ιώσηπος) και περισσότερο οι δυο πρώτες, ως θύματα πλαστογραφίας.

Δεύτερον, σε αρκετά σημεία τής «Εξόδου», γίνεται λόγος για κοπάδια από ζώα (πρόβατα και βόδια) που κατέχουν οι Εβραίοι, ενώ σε μία από τις «πληγές» που έστειλε ο Θεός στους Αιγυπτίους, ψόφησαν όλα τα ζώα τους, πλην αυτών που κατείχαν οι Εβραίοι (Έξοδος 9: 6). Οι συγγραφείς τής «Εξόδου», μάλλον θα πρέπει να ξεχάστηκαν εδώ, καθώς δούλοι με δικαίωμα ιδιοκτησίας και μάλιστα ολόκληρων κοπαδιών ζώων, δεν παραπέμπουν σε «στενάζοντες» δούλους που υποφέρουν, αλλά σε ελεύθερους πολίτες, έστω και με, ενδεχομένως, περιορισμένα δικαιώματα ως αλλοδαποί. Ίσως μάλιστα, ο αναγνώστης προβληματιστεί ακόμη περισσότερο, αν πληροφορηθεί από την «Γένεση», ότι ο δυνάστης Φαραώ αποδεικνύεται υπερβολικά καλός και εύσπλαχνος με τούς αυτοαποκαλούμενους δούλους, καθώς τούς παραχωρεί το «καλύτερο μέρος τής γης» για να κατοικήσουν, την «γη Γεσέμ» (Γένεσις 47: 5-6).

Τρίτον, δεν υπάρχει κανένα ιστορικό τεκμήριο, ή έστω ένδειξη, πως πραγματοποιήθηκε μια τέτοια μαζική μετακίνηση πληθυσμού, ούτε στην Αίγυπτο, ούτε και στην Χαναάν. Μιλάμε όμως, για ένα και πλέον εκατομμύριο κόσμο, που είναι αδύνατον να πέρασε απαρατήρητο στο διάβα του, ωσάν να περνούσαν μυρμήγκια. Κάποιοι μελετητές τής Βίβλου, στέκονται στην ερμηνεία τής εβραϊκής λέξης «ελέφ», που βρίσκεται στο πρωτότυπο εβραϊκό κείμενο και η οποία σημαίνει «χιλιάδα», αλλά και «οικογένεια», κατεβάζοντας έτσι τον αριθμό τών Εβραίων τής «Εξόδου», σε μερικές χιλιάδες.

Τέταρτον, παρατηρούμε πως ο Φαραώ δεν αναφέρεται με το όνομά του, αλλά με τον τίτλο του. Αρκετά περίεργο, δεδομένου, ότι στις «ιερές» γραφές αναφέρονται ονομαστικά, ένας σωρός τυχάρπαστα κι ασήμαντα πρόσωπα, όπως π.χ. οι μαμές που ξεγέννησαν τον Μωυσή, ονόματι Σεφώρα και Φουά (Έξοδος 1: 15), αλλά όχι το όνομα ενός βασιλιά και μάλιστα τού δυνάστη βασιλιά! Γιατί όμως ο συγγραφέας (ή οι συγγραφείς) τής «Εξόδου», αποφεύγει επιμελώς να αναφέρει το όνομα του Φαραώ; Μήπως, επειδή...το αγνοεί; Όμως, αν και το όνομα τού Φαραώ - επανειλημμένως- δεν αναφέρεται στην «Έξοδο», έχουμε μία πολύ σημαντική πληροφορία γι' αυτόν: Πνίγηκε μαζί με τούς στρατιώτες του, κατά το πέρασμα τών Εβραίων από την Ερυθρά Θάλασσα. Τι «έκπληξη» όμως... Τουλάχιστον στην περίοδο, όπου τοποθετείται «Έξοδος» (ανάμεσα στον 13ο και 15ο αιώνα π.Χ.), δεν

υπάρχει καμμία ιστορική καταγραφή για θάνατο κάποιου Φαραώ από...πνιγμό και ακόμη περισσότερο, για τέτοιου είδους καταστροφή στρατού.

Πέμπτον, γνωρίζουμε πως οι Εβραίοι, βγαίνοντας από την Αίγυπτο, κατευθύνονται προς την «Γη τής Επαγγελίας», την Χαναάν, όπου προτίθενται να εγκατασταθούν, ως ελεύθεροι πλέον από τούς Αιγύπτιους. Μια τέτοια κίνηση όμως, φαντάζει τουλάχιστον κωμική, αν λάβουμε υπόψιν, ότι την εποχή εκείνη, η περιοχή τής Χαναάν μέχρι και τούς ποταμούς Τίγρη και Εφράτη, στην Μεσοποταμία, ήταν υπό τον έλεγχο τών...Αιγυπτίων!

Υπάρχει άραγες, λογική εξήγηση ή προσέγγιση σ' αυτές τις τραγελαφικές βιβλικές ιστορίες;

Φυσικά και υπάρχει και παρατίθεται ευθύς αμέσως:

Ως γνωστόν, η Παλαιά Διαθήκη αποτελείται από διάσπαρτα εβραϊκά κείμενα, τα οποία άρχισαν να συγκεντρώνονται και να ταξινομούνται κυρίως μεταξύ 6ου και 4ου αιώνα π.Χ., ενώ μέχρι τότε είχαν ήδη υποστεί πολλαπλή επεξεργασία από διάφορους συγγραφείς. Τα αρχαιότερα αυτών των κειμένων, είναι τών λεγόμενων «προφητών», τα πρώτα εκ τών οποίων χρονολογούνται από τον 9ο με 8ο αιώνα π.Χ. Τα βιβλία τής «Πεντάτευχου» («Γένεσις», «Έξοδος», «Λευιτικόν», «Αριθμοί» και «Δευτερονόμιον»), παρ' ότι στην Παλαιά Διαθήκη κατατάσσονται πρώτα, γράφηκαν μετά από αυτά τών περισσότερων «προφητών», μεταξύ 7ου και 5ου αιώνα π.Χ. Αυτό εξηγεί και το ότι η συντριπτική πλειοψηφία τών «προφητών» (Ιερεμίας, Ιεζεκιήλ, Δανιήλ, Ζαχαρίας, Ιωνάς κ.ά.), αγνοεί ακόμη και το όνομα «Μωυσής», καθώς κι αυτά των «προπατόρων», τού Αδάμ και τής Εύας. Στα βιβλία αυτά, ουσιαστικά μεταφέρονται και καταγράφονται προφορικές παραδόσεις αιώνων (ενδεχομένως και με κάποια ψήγματα αλήθειας μέσα, όπως συμβαίνει συνήθως σ' αυτές τις περιπτώσεις), ιουδαϊκών και μη (με την έννοια, ότι παρουσιάζονται ως ιουδαϊκές, προγενέστερες -μυθολογικές- παραδόσεις άλλων λαών), με ότι αυτό μπορεί να συνεπάγεται. Εν προκειμένω, η «Έξοδος», την συγγραφή τής οποίας, οι μελετητές την τοποθετούν περίπου στον 6ο αιώνα π.Χ., «εξιστορεί» υποτιθέμενα «γεγονότα», τουλάχιστον 7-8 αιώνων πριν. Έτσι εξηγούνται εν πολλοίς και οι όποιοι αναχρονισμοί και λογικές αδυναμίες που προκαλούν θυμηδία. Και αξίζει εδώ να σημειωθεί, πως ο Μωυσής, στον οποίον αποδίδεται η συγγραφή τής «Πεντάτευχου» (ή εβραϊστί «Τορά»), ιστορικά είναι παντελώς...ανύπαρκτος, καθώς δεν μάς άφησε κάποιο ενθύμιο-τεκμήριο...